Cilj nege

- Sluzokoža usne duplje neće biti izmenjena do kraja hospitalizacije.
- Crvenilo kože će se povući do kraja hospitalizacije.
- Neće doći do nastanka infekcije IVK do kraja hospitalizacije.
- Pacijent će biti obučan za samostalno hranjenje preko gastrostome do polaska kući.
- Pacijent će dobiti sve informacije u vezi sa gastrostomom do kraja hospitalizacije.
- Pacijent će imati bolji i kvalitetniji san do polaska kući.
- Porodica pacijenta će biti obučena i dobiće sve potrebne informacije u vezi gastrostome.

Evaluacija

- Sluzokoža usne duplje je normalnog izgleda i vlažnosti.
- Crvenilo kože se povuklo do planiranog dana otpusta.
- Nije došlo do infekcije IVK do kraja hospitalizacije.
- Pacijent je usvojio i savladao veštinu hranjenja,
- Porodica je efikasno prilagođena zdravstvenom stanju svog člana porodice.

Literatura

1. Dragović M., Gerzić Z.; Osnovi hirurgije
2. Terzić N.: Zdravstvena nega u hirurgiji, Beograd, 2006.
3. Đurica S. Interna medicina, Beograd, 2000.
4. Petrović, Z.: Bolesti jednjaka, želuca i duodenuma;
5. Pesko P., Randelović T., Simić A., Bjelović, M., Stojković D., Sabljak P.: Hirurgija ezofagogastroduodenuma. Hirurgija za student medicine. Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd, 2008.

PREDLOG MERA

Obezbediti propagadni materijal u vidu brošura, da pacijentima i porodici budu dostupne, da samim tim mogu videti šta im nije jasno, i tako tačno znati šta treba da pitaju.

Obezbediti edukativne programe u vidu demonstracije za sestre koje ne rade na odeljenju hirurgije, a zbog potrebe posla treba da znaju i rade.

ZAKLJUČAK

Sestra je podrška i oslonac prvenstveno bolesniku, a potom i porodici. Ona je tu da pomogne savetom, razgovorom, toplom ljudskom reči i naravno demonstracijom. Sestra mora prepoznati nivo i mogućnost usvajanja znanja, tako da informacije što adekvatnije približi pacijentovom obrazovnom nivou. Cilj je da informacije budu razumljive bolesniku.

Aktivno učenje je metod u kome učesnici aktivno učestvuju u čitavom procesu učenja, donošenjem odluka i praktičnom osposobljavanju, da naučeno primene kroz ponašanje u svakodnevnom životu. Aktivno učešće je snažna motivacija za njegovu praktičnu primenu.

Stručni rad

Negativne pojave u kolektivu i preventivne mere (Alkoholizam, narkomanija, sekte i suicid)

Dr Mirjana Stojković Ivković, specijalista psihijatrije
VMC Karaburma Beograd

Sažetak: Kolektiv predstavlja grupu ljudi udruženu radom radi zajedničkih ciljeva. Negativne pojave u kolektivu i direktno, oštećuju somatsko i psihičko zdravlje, i indirektno, stvarajući konflikte, utiču na pojedinca i onemogućuju njegovo funkcionisanje u svim sferama života. Konflikti su praćeni psihičkom napetosti, uznemirenošću, izazivaju stres i depresiju što dovodi do pojave psihosomatskih poremećaja. Posledice su velike: brojna bolovanja, odsustvovanja sa posla, gubitak radne sposobnosti, beg iz kolektiva, suicid. Sve ovo neminovno dovodi do dezorganizacije rada u kolektivu. Zbog toga se sprovode preventivne mere.

U radu su izneta naša iskustva u ranom otkrivanju, kontroli i rešavanju eventualnih negativnih pojava u vojnoj sredini.

Cilj rada je da se prikaže prevencija nastanka negativnih pojava i značaj edukacije zaposlenih.

Ključne reči: alkoholizam, narkomanija, sekte, suicid, prevencija

Abstract: Collective is a group of people who work together to achieve a common objective. Negative phenomena in the collective directly damage somatic and psychological health and indirectly the occurrence of conflicts affect the individual disrupting functioning in all spheres of life. Conflicts caused by stress and depression are accompanied by psychological suspense and anxiety which lead to the occurrence of psychosomatic disorders. The consequences are severe: many sick days, absence from work, loss of working capacity, escape from the collective, suicide. All this inevitably leads to desorganization of work in a group.

This paper presents our experiences in the early detection, control and solving negative effects in the military service.

The aim of this work is to present preventive measures, actually the prevention of negative effects and the importance of education of the employees.

Keywords: alcoholism, drug addiction, suicid, sect, prevention

UVOD

Najčešće negativne pojave u kolektivu su alkoholizam, narkomanija, sekte i suicid. Sve ove pojave dovode do oštećenja psihičkog i somatskog zdravlja, do problema u porodici i na radnom mestu. U svakom slučaju alkoholizam, narkomanija, sekte i vojna sredina su nekomplementarni, što se reguliše zakonskim merama i merama koje su propisane u pravilu službe. Iako se iste sprovode u vojnom kolektivu, ipak se jave negativne pojave i tada se preduzimaju adekvatne mere (primarna, sekundarna i tercijalna prevencija) da ne bi došlo do oštećenja radne sposobnosti i do smrti zaposlenih. Da bi prevencija bila uspešna potrebno je naučiti što više o negativnim pojavama.

ALKOHOLIZAM

Alkoholizam je bolest koja nastaje zbog nekontrolisane i redovne upotrebe alkoholnih pića.

Alkoholičar je osoba koja nije u stanju da kontrolise pijenje alkoholnih pića. Takva osoba ima probleme u porodici, na radnom mestu i sa samim sobom. Alkohol uništava osobu koja pije, remeti joj život, uništava samopoštovanje i poštovanje od strane drugih ljudi, oštećuje joj zdravlje i skraćuje život. S druge strane alkohol uništava porodicu, dovodi do siromaštva, razvoda, kriminala, samoubistva ili ubistva, stvara konflikte, a samim tim onemogućuje normalan razvoj dece. Alkoholičari nedovoljno vode brigu o deci i ne razmišljaju o njihovoj budućnosti. Alkohol na radnom mestu smanjuje efikasnost na poslu i dovodi do lažnog osećanja boljeg rada, povećava broj nesreća na poslu, a alkoholičar dovodi u opasnost ostale iz svoje okoline. Može se

reći da alkohol šteti radnom uspehu, deluje štetno na moral i polet drugih u radnoj sredini. U manjoj količini deluje na kontrolu i norme ponašanja, u većoj usporava reflekse, menja normalno misljenje i ošamucuje svest. U znatno većoj količini dovodi do nesvesnog stanja, ponekad i do smrti.

Od somatskih najčešće su masna jetra, ciroza, ca jetre, oboljenja organa za varenje, oštećenje perifernih nerava, poremećaj hormonskog statusa, oboljenje KVS. Alkohol remeti sve psihičke funkcije, pažnju, volju, upamćivanje, koncentraciju, dovodi do depresije, anksioznosti, poremećaja ličnosti (asocijalnog, emocionalno nestabilnog). Nakon višegodišnjeg konzumiranja alkohola nastaju delirijum tremens, korsakovljeva psihoza, alkoholna epi i patološka ljubomora.

NARKOMANIJA

Narkomanija je bolest savremenog čoveka, označava stanje potrebe za uživanjem u psihoaktivnim supstancama tj pojedinac je zavistan od droge.

Narkomani su osobe koje uživaju drogu tj osobe kod kojih je zbog kontinuirane upotrebe droge poremećeno funkcionisanje u svim sferama života, ličnog, profesionalnog, porodičnog i socijalnog. Narkomanija najšesće počinje u adolescentnom periodu, javlja se u disfunkcionalnim porodicama gde je već prisutan problem zavisnosti. Droga remeti normalno bio-psiho-socijalno sazrevanje mlade ličnosti. Dovodi do trajnog oštećenja CNS, javljaju se zatim duševni poremećaji (depresije, psihoze, anksioznosti), formira teže poremećaje ličnosti (asocijalne, emocionalno nestabilne).

Droga omogućuje pridruživanje teških telesnih bolesti kao sto su HIV, Hepatitis B, C i endokarditis. Narkomani napuštaju školovanje, nezaposleni su, čine razna krivična dela: krađu, prostituišu se, preprodaju drogu, otimaju, pljačkaju, ubijaju se ili ubijaju druge.

SEKTE

Sekte su organizovane religijske grupe predanih vernika zarad zajedničkih interesa. Sve sekte se bave destruktivnom manipulacijom ljudi da bi ih iskorištavale. U sektu se ulazi dobrovoljno, ali teško izlazi. Protokoli lečenja su kao kod lečenja bolesti zavisnosti.

U celom svetu ih ima preko 2000. Vođe verskih sekta teze jednom cilju, a to je materijalno bogatstvo. Promovišu skromnost, a žive u izobilju, ne biraju sredstva da dođu do cilja. Verske sekte utiču na psihičko zdravlje svojih sledbenika. Dovode do destrukcije, asocijalnog ponašanja, autoagresivnog samopovređivanja ili samoubistva, seksualne izopačenosti, silovanja, otmice, ubistva. Verske sekte su komercijalno-profitabilne organizacije sa političkom, pseudonaučnom, kriminalnom, psihoterapeutskom i vojnom pretenzijom. Sekte raz-

araju telesno i duhovno zdravlje pojedinca, dezorganizuju pojedinca, porodicu, kolektiv, društvo i državu.

SUICID

Suicid je namerno i svesno, aktivno ili pasivno oduzimanje vlastitog života. Tu se ubrajaju i pokušaji oduzimanja sopstvenog života i sve vrste samopovređivanja.

Faktori rizika za suicid su: psihijatrijski poremećaj, socijalni problemi, porodični, biološki faktori, somatska oboljenja. Od psihijatrijskih poremećaja najčešći su bipolarni afektivni poremećaj i to depresivna faza, zatim Shizophrenia, emocionalno nestabilne ličnosti, poremećaj ličnosti-asocijalni i granični tip, adolescentna kriza, panični poremećaji i PTSP. Veliki broj samoubistva desava se kod PTSP, tj kod stresnih životnih događaja, npr kod gubitka voljene osobe, velikog materijalnog i emotivnog gubitka. Zatim kod žrtve zlostavljanja (fizičkog, psihičkog ili seksualnog), žrtve mobinga i u ratu. Od socijalnih faktora najzastupljeniji su siromaštvo, nezaposlenost i migracija. Od bioloških napomenemo smanjenu koncentraciju serotonina u likvoru. Kada govorimo o porodičnim faktorima spomenemo porodičnu predispoziciju i probleme u porodici. Somatska oboljenja kada su udružena sa nepodnošljivim bolovima predstavljaju rizik za samoubistvo. Tu spadaju karcinomi, oboljenja CNS, EPI, MS, demencija, sida, ciroza jetre, porfirija.

Prvi znaci upozorenja su kada suicidalna osoba počinje da se usamljuje, udaljava od porodice i prijatelja i krene da govori o samoubistvu. Ove osobe imaju poremećaj spavanja, uznemirene su, imaju naglu promenu raspoloženja, izliva besa, pokušaj suicida, poneki upotrebljavaju alkohol, lekove ili droge. Osobine koje su zajednicke svim samoubicima su impulsivnost, ambivalencija i rigidnost. Najveći broj suicidalnih ne želi da umre tako da pokušaj suicida treba shvatiti kao apel za pomoć, znak da nešto treba menjati u životu tih ljudi.

Kapital jednog kolektiva je zdravlje zaposlenih i zbog toga se sprovode preventivne mere da bi se sačuvalo i unapredilo zdravlje zaposlenih.

PRIMARNA PREVENCIJA, pre stupanja na radno mesto neophodno je kontrolisati psihičko i somatsko zdravlje kandidata. Ali ukoliko primetimo da u kolektivu postoje ljudi koji se parniče, koji su hronični svadljivci, pripadnici sekti, suicidalni potrebno ih je poslati na vanredni sistematski pregled uz mišljenje starešine i nalaza psihologa iz jedinice. Neophodno je da na radnom mestu rešavamo konflikte i uspostavljamo konstruktivne interpersonalne odnose. Na taj način unapređujemo mentalno zdravlje. Jako je važno edukovati zaposlene i propagirati zdrave stilove života. Predrasude o neizlečivosti duševnih poremećaja i drugih zablude u vezi duševnih poremećaja treba razbiti.

SEKUNDARNA PREVENCIJA ima za cilj da spreči hronični razvitak bolesti i to je u domenu psihijatra. Lečenje je uspešnije ako se poremećaj prepozna u samom početku, dijagnostifikuje i što pre se krene sa lečenjem, da poremećaj ne dovede do invaliditeta ili smrti.

Literatura

1. Stojiljković S. (1986) *Psihijatrija sa medicinskom psihologijom*, Medicinska knjiga Beograd-Zagreb
2. Kecmanović D. (1980) *Psihijatrija*, Medicinska knjiga Beograd-Zagreb
3. Kaličanin P. (2002) *Psihijatrija (Specijalni deo II tom)* Elit Medica, Beograd
4. Petrović Stevan (2003) *Droga i ljudsko ponašanje, peto dopunjeno izdanje*, Partenon Beograd
5. *Međunarodna klasifikacija bolesti i uzroka smrti*, SZO

TERCIJALNA PREVENCIJA ima za cilj da spreči radnu nesposobnost i invaliditet i pristupa lečenju, rehabilitaciji i socijalnoj adaptaciji.

Potrebno je edukovati zaposlene kada da se obrate psihologu i psihijatru. Ukoliko se pojedinac nalazi u kriznoj situaciji a nije u stanju da reši i prevaziđe samostalno. Ukoliko je problem u adaptaciji, ako ima porodične i bračne probleme, adolescentne probleme, probleme u komunikaciji neophodno je da se javi na pregled psihijatru.

PREVENTIVNA DELATNOST KABINETA

NPS U VMC KARABURME

- Selekcija kandidata za srednje vojne škole, više škole i akademiju;
- Selekcija kandidata za profesionalnu vojnu službu;
- Selekcija kandidata za školovanje u inostranstvu;
- Selekcija kandidata za mirovne misije;
- Selekcija kandidata za stipendiranje učenika i studenata;
- Selekcija kandidata za Generalštabne i Komandnoštabne škole;
- Praćenje mentalnog zdravlja pripadnika VS i članova njihovih porodica;
- Pružanje savetodavne pomoći starešinama iz vojnomedicinske higijene;
- Timsko angažovanje na poslovima rane dijagnostike, terapije i ocene sposobnosti pripadnika VS.

Prevenција negativnih pojava

Preventivni rad se ogleda u vidu savetovanja, držanja tematskih predavanja i edukacije. Rade se sistematski pregledi redovni i vanredni (ukoliko je starešina, trupni lekar ili psiholog primetio promenu u ponašanju).

Sve ove mere na vreme otkrivaju mentalne poremećaje i na taj način sprečavaju vanredne događaje.

U Srbiji ima 300 000 alkoholicara, 150 000 narkomana, 1500 suicida godišnje, a u Vojsi se godišnje u proseku ubije 4 pripadnika (sto je u poređenju sa 1500 mali procenat). Zanimljivo je i broj lečenih narkomana (oko 30 u VS sto je zanemarljivo u odnosu na 150 000). Nešto je veći broj lečenih alkoholicara ali u poređenju sa brojem alkoholicara u Srbiji opet je zanemarljiv.

Razlog ovako malog broja alkoholicara, narkomana i suicidalnih u vojnom kolektivu je u dobro organizovanoj prevenciji.

ZAKLJUČAK

U svakom kolektivu postoje negativne pojave. Pojave su prisutne i u vojnom kolektivu. Program sprovođenja mera zaštite i unapređenja mentalnog zdravlja zasniva se na savremenim naučnim dostignućima iz oblasti socijalne psihijatrije, mentalne higijene i psihologije. Ova zaštita uskladjuje se sa građanskom zdravstvenom službom. U poređenju sa drugim kolektivima u vojnom je procenat negativnih pojava mnogo manji, a za to je zaslužna prevencija. Na kraju može se reci da nije svejedno sprečiti negativne pojave ili lečiti njihove komplikacije.